

Yksityisoikeus- ja oikeudenhoito-osasto

Oikeusturvapalvelut

21.4.2020

Eduskunnan lakivaliokunnalle

**Oikeusministeriön vastine lakivaliokunnalle annettujen kirjallisten huomautusten johdosta
(HE 44/2020 vp)**

1. Yleistä

Seuraavat lausunnot ovat olleet oikeusministeriön käytössä:

- Valtakunnanvouti Juhani Toukola
- Helsingin oikeusaputoimisto, talous- ja velkaneuvonta, yksikkövastaava Virva Sirén
- Finanssiala ry, Lea Mäntyniemi
- Verohallinto, johtava asiantuntija Seija Kareinen
- Suomen Perimistöimistojen liitto ry
- Takuusäätiö, toimitusjohtaja Juha A. Pantzar ja johtaja/lakimies Minna Backman
- Suomen Yrittäjät, Tiina Toivonen
- Professori Tuula Linna

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väliaikaisesti ulosottokaarta. Esityksen mukaan ulosottokaaren säännökset, joissa säännellään ulosottomenettelyn keventämistä, rajoittamista tai täytäntöönpanon lykkäämistä koskevista edellytyksistä muutettaisiin siten, että covid-19 -epidemiasta aiheutuvat poikkeusolot sekä näistä aiheutuvat taloudelliset vaikeudet voidaan ottaa voimassa olevaa säännöstöä paremmin huomioon ulosottomenettelyssä.

Ulosoton joutuisuusvaatimusta muutettaisiin niin, että muissa säännöksissä myönnettävät keventämiset ja rajoittamiset sekä mahdolliset täytäntöönpanon lykkäämiset otettaisiin siinä huomioon.

Hallituksen esityksen lakivaliokunnassa saama asiantuntijapalaute on ollut jossain määrin jakautunutta, kaikki lausunnonantajat pitävät ehdotusta sinänsä tarpeellisena tai vähintään hyväksyvät sen. Väliaikaisen lain voimassaolo ja toistuvaistulon ulosmittauksen vapaakuukausisäännökset tuottivat merkittävimmät kommentit.

Seuraavassa esitetään sisennetyissä kappaleissa oikeusministeriön kannanotot niihin asiantuntijalausunnoissa esitettyihin keskeisiin huomautuksiin ja ehdotuksiin, jotka liittyvät suoraan käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen. Hallituksen esitystä puoltavia kannanottoja ei kommentoida.

2. Lausuntopalaute ja sen arviointi

Valtakunnanvoudinvirasto: Esityksen ja aloitteen tavoitteet helpottaa pandemiasta ja siitä johtuvista poikkeusoloista aiheutuvia taloudellisia vaikeuksia on pidettävä hyväksyttävänä ja oikeasuhtaisina. Hallituksen esitys lähtee siitä, että taloudellisten vaikeuksien huomioon ottamiseen on sinänsä nykyinsäädännössä säännökset olemassa, mutta niitten käytössä on nykyisin tarpeettoman korkea

kynnys. Lisäämällä säännöksiin (UK 4:51, 52, 64) erääksi perusteeksi COVID-19 -pandemia ja siitä aiheutuvat poikkeusolot kynnys madaltuisi tältä osin ja säännökset ohjaisivat ratkaisukäytäntöä poikkeusolot paremmin huomioon ottavaan suuntaan. Tältä osin voidaan todeta, että nykyainsäädännöllä poikkeusolot voidaan ottaa huomioon eikä Valtakunnanvoudinviraston tiedossa ole, että soveltamiskäytännön kynnys olisi poikkeusoloissa osoittautunut korkeaksi. Pandemian mainitseminen *expressis verbis* voi kuitenkin jossakin määrin ohjata ratkaisukäytäntöä. Siksi säännösehdotusten voidaan katsoa palvelevan esityksen tavoitteita. Sama koskee esitettyä lisäystä avoimuuden vaatimusta koskevaan säännökseen (UK 1:20) ja sen sisältämään informointivelvollisuuteen. Siltä osin kuin esitetyissä säännöksissä joustavoitetaan joutisuusvaatimusta (UK 3:21) ja annetaan mahdollisuus myöntää enemmän maksuaikaa (4:6) ja aikaa muuttaa hädässä tarkoitetuista tiloista (UK 7:4) ratkaisua voidaan pitää hyvänä. Nämä ovat konkreettisia keinoja antaa aikaa velvoitteisiin sopeutumiseen poikkeusoloissa. Maksuaikaa voidaan tarvita yllättävien talousvaikeuksien varalta. Hädöissä vuokraoikeus on yleensä menetetty eikä palaudu edes maksun johdosta, mutta vastaajan terveydentila ja mahdollinen karanteeniolosuhte voivat aiheuttaa tarvetta toimituksen lykkäykselle. Näissä tilanteissa korostuu myös tarve ulosottoviranomaisten ja sosiaali- ja terveystoimien väliselle yhteistyölle.

Toimenpideohjeiden johdosta voidaan todeta, että sen tavoitteet ovat samansuuntaiset hallituksen esityksen tavoitteiden kanssa. Kysymys on siitä, tulisiko vapaakuukausien määrää lisätä toistuvaistulon ulosmittauksessa. Valtakunnanvoudinvirasto katsoo, että hallituksen esitykseen sisältyvät keinot riittävät talousongelmien helpottamiseen ulosottomenettelyssä ja esimerkiksi ulosmittauksen rajoittamisella päästään euromääräisesti samaan tai tarvittaessa suurempaan tilanteen helpottamiseen.

Arvio: Valtakunnanvoudinviraston lausuma hallituksen esityksen johdosta ei nosta esiin ehdotettuihin säännöksiin liittyviä muutostarpeita. Valtakunnanvoudinvirasto tuo esiin yhteistyötarpeen sosiaali- ja terveystoimien ja ulosottoviranomaisen välillä. Ehdotettuun lakiin tämä seikka ei tuo muutostarvetta.

TPA 20/2020 vp osalta Valtakunnanvoudinviraston lausuma vastaa oikeusministeriön käsitystä asiassa. Olennaisesti heikentyneen maksukyvyyn perusteella on mahdollista ulosmitata toistaiseksi tai määrättyä aikana säännönmukaista pienempi määrä. Tämä säännös on tehokkaampi ja joustavampi käytettäväksi covid-19 –epidemian kaltaisessa tilanteessa, jossa olosuhteiden kesto ja vaikutukset vaihtelevat tapauskohtaisesti paljon.

Ei muutosta

Helsingin talous- ja velkaneuvonta, Virva Sirén: Lausunnon antaja arvio, jotta esitetyillä lakimuutoksella ja toimenpideohjeella saavutettaisiin tarkoitetut tavoitteet ja parhaat tulokset kansalaisten suojelemiseksi joko ulosoton huojentamisella määrääjäksi tai estämällä tilapäisesti koronaepidemian vuoksi velkaantunutta kokonaan ulosottomenettelyltä sekä maksuhäiriömerkinnän saamiselta, lain olisi syytä olla voimassa riittävän pitkään. Samalla tulisi puuttua myös viivästyskoron määräytymiseen tänä poikkeusaikana niin, että se määräytyisi poikkeuslain voimassaoloaikana korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentin perusteella (eli olisi 7 %) eikä korkolain 4 §:n 2 momentin perusteella määräytyvä luoton juokseva korko, joka voi olla todella suuri. Mikäli ulosoton lisätyjen vapaakuukausien aikana viivästyskorko määräytyy normaalisti korkolain 4 §:n 2 momentin mukaan, viivästyskorko kasvattaa velkojen kokonaismäärää.

Edellä mainituin perustein Sirén katsoo, että ehdotettu lakimuutos ulosottokaareen tulisi olla voimassa ainakin 31.12.2020 saakka. Muuten lakimuutoksen sisältöön ei ole huomautettavaa.

Arvio: Lakiehdotukseen ei ole otettu mukaan korkolain säännösten tarkastelua. Koronaepidemian vaikutusten tarkastelu korkosäätelyyn voi olla erillisen lainvalmisteluhankkeen kohteena, jolloin olisi mahdollista huomioida myös muut kyseiseen lakiin tarvittavat muutokset sekä niiden vaikuttavuus. Väliaikaisen lainsäädännön voimassaolo korkolain muutoksen ja ulosottokaaren muutoksen osalta voi edellyttää eri ajanjaksoja.

Ehdotetun väliaikaisen lain voimassaolon takaraja tulee olla oikeasuhtainen vertailtaessa ulosottomenettelyn osapuolten oikeuksia. Vaikka poikkeusolojen vaikutus heijastuu ulosottomenettelyyn viiveellä, nyt tiedossa olevien poikkeustilaa koskevien rajoitteiden kestot ovat voimassa toukokuulle 2020. Väliaikainen laki olisi voimassa vielä viisi kuukautta nyt tiedossa olevan poikkeustilan jälkeen. Väliaikaisen lain perusteella annettavat joustot pysyvät voimassa väliaikaisen lain päättymisen jälkeen, joten ehdotetun lain tosiasiallinen vaikuttavuus ulottuu pidemmälle, kuin ehdotettu 21.12.2020. Ei muutosta.

Finanssiala ry: Lausunnonantaja ymmärtää tarpeen muuttaa väliaikaisesti ulosottokaaren säännöksiä koronavirusepidemian taloudellisten vaikutusten lieventämiseksi. Samalla he pitävät tärkeänä ulosottotoiminnan jatkamista myös vallitsevissa olosuhteissa. Tällä on merkitystä maksumoraalin ylläpitämisessä. Lisäksi on velallisenkin edun mukaista, ettei ulosoton kautta tapahtuva velkavastuun pieneneminen lakkaa kokonaan. Niinpä esitys on huolimatta siinä ehdotetusta suoritusten lykkääntymisestä huolimatta parempi vaihtoehto kuin ulosottotoiminnan lopettaminen kokonaan määrääjäksi. Esityksen mukaan koronavirusepidemiasta johtuvat maksuvaikeudet oikeuttaisivat vapaakuukausien myöntämiseen. Yhdessä muiden esitettyjen toimien kanssa tämä tuo riittävästi joustoa velallisen tilanteeseen, eikä vapaakuukausien määrän väliaikainenkaan kasvattaminen ole tarpeen. Poikkeussäännöksen voimassaoloa ei ole syytä pidentää ehdotetusta. Ulosottokertymän pitkäkestoisempi pieneneminen ulosottotoimintaa rajoittamalla voisi saada ulosoton tehokkuuden kannalta ikäviä kerrannaisvaikutuksia tilanteessa, jossa ulosottokertymä todennäköisesti suurehkoa velallisjoukkoa koskevien taloudellisten vaikeuksien vuoksi joka tapauksessa uhkaa pienenemistä.

Arvio: TPA 20/2020 vp osalta lausunnonantaja katsoo Valtakunnanvoudinviraston tavoin muiden esitettyjen joustojen olevan riittävän tehokas tapa turvata velallisen tilanne poikkeusoloissa. Voimassaolosäännöstä lausunnonantaja pitää perusteltuna. Ei muutosta.

Verohallinto: Väliaikaiset ulosottokaaren muutokset noudattavat yhdenmukaista linjaa muiden perintää koskevien hallituksen esitysten kanssa (mm. konkurssilain muutosehdotus). Verohallinnolla ei ole huomautettavaa esityksestä. Lausuntopyyntöön liitteenä olevaan toimenpidealoitteeseen (vapaakuukausien määrä) Verohallinto ei ota kantaa. Väliaikaisena sääntelynä sillä ei todennäköisesti olisi merkittäviä vaikutuksia verojen kertymään.

Arvio: Ei muutosta

Suomen Perimistoimistojen Liitto ry: Yhdistys ymmärtää tilanteen poikkeuksellisuuden ja lakimuutoksen tarpeen. Yhdistyksen käsityksen mukaan muutos on perintäyhtiöiden kannalta toteutettavissa eikä se aiheuta teknisiä muutoksia perintäyhtiöille.

Ulosottokaari 7 luku 4 §; Häätöjen osalta Suomen Perimistoimistojen liitto ry korostaa, että vasta helmi-/maaliskuun alusta 2020 alkaneet maksuviiveet/ -laiminlyönnit voivat johtua covid -19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista ja voisivat mahdollisesti oikeuttaa häätöjen osalta pidennettyyn 4kk jaksoon ulosoton vireilletulosta. Häätöasian 4 kuukauden pidennysmahdollisuus tulisi sitoa covid-19 -epidemiaan tai siitä johtuviin poikkeusoloihin. Covid-19 -epidemia tai siitä johtuvat poikkeusolot eivät voi olla myöskään perusteena häätöasian pidennykseen häiriöhäätöjen osalta.

Arvio: Häädön säännökset, joilla turvataan häädön hakijan oikeudet säilyvät ennallaan. Määrättyä muuttopäivää voidaan lykätä, jollei siitä aiheudu hakijalle tuntuva haittaa. Lisäksi lykkäyksen ehdoksi voidaan asettaa lykkäysajan vuokran maksaminen etukäteen, jos sitä voidaan pitää häädettävän kannalta kohtuullisena. Muuttopäivän määrittämisen ja muiden väliaikaisen lain perusteella myönnettävien joustojen, lisäaikojen ja helpotusten kohdalla päätös tehdään aina yksittäisessä asiassa. Ei muutosta.

Kohta 4 luku 6 §, Ulosottomiehen myöntämää maksuaikaa koskevaa säännöstä esitystä pitäisi yhdistyksen mielestä muuttaa siten, että ulosottomies saa kuitenkin antaa velallisen pyynnöstä maksuaikaa, jos velallinen pystyy osoittamaan, että väliaikainen maksuvaikeus on johtunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista ja velallinen todennäköisesti maksaa saatavan maksuaikaa saatuaan.

Yhdistyksen mielestä tätä esitystä pitäisi soveltaa ainoastaan niissä tilanteissa jotka liittyvät covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista aiheutuviin velallisen maksuvaikeuksiin. Lisäksi tämän esityksen mukaisien ulosoton toimenpiteiden kesto pitää olla sidottuna tämän lakiesityksen voimaantulon päättymiseen.

Arvio: Ulosottomenettelyssä tulee vireille, arvion mukaan 3 miljoonaa ulosottoasiasiaa vuonna 2020. Näistä asioista noin 96 % edellyttää jotakin jatkokäsittelytoimenpidettä. Maksuaikaa koskevan säännöksen tulee tällöin olla selkeä myös sitä sovellettaessa, erityisesti kun kysymyksessä on väliaikaisesti sovellettava laki. Maksuaikaa arvioitaessa on selvitystyön pääpainon oltava sen arvioinnissa, onko velallisella kykyä suoriutua perintään tulleesta saatavasta. Säännöksessä on vaatimus sen arvioinnista, että velallinen todennäköisesti maksaa saatavan maksuaikaa saatuaan. Tämän arvion tekemisen usein pitää sisällään myös velan aiheutumisen selvittämisen. On tärkeämpää pitää säännös eteenpäin katsovana ja myös velkojien etua turvaavana.

Yhdistys on katsonut, että esitystä pitäisi soveltaa ainoastaan niissä tilanteissa jotka liittyvät covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista aiheutuviin velallisen maksuvaikeuksiin. Säännöksissä korostuu poikkeusten soveltaminen nimenomaan covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista aiheutuviin maksuvaikeuksiin. Kuten edellä on kuvattu, kyseessä on väliaikaisesti sovellettava laki, jonka säännöksiin poikkeusolot on huomioitu. Samalla ulosottokaaren kaikki muut perussäännökset, joiden on tarkoitus turvata myös velkojien oikeudet säilyvät voimassa. Jokainen lain perusteella tehtävä helpotus tehdään yksittäisessä asiassa. Laki ei johda massapäätöksiin, joissa helpotukset automaattisesti koskisivat kaikkia käsiteltäviä asioita.

Ehdotetun väliaikaisen lain perusteella tehtävät päätökset saavuttavat lainvoiman ja oikeusvoiman sillä tavoin, kuin ulosottomenettelyssä tehdyt päätökset nykyisen lain voimassa ollessa lain- tai oikeusvoiman saavat. Väliaikaisen lain soveltamisen kannalta sellainen vaihtoehto, jossa ulosottomenettelyssä tehdyt, tämän lain tarkoittamat päätökset, eivät pysyisi voimassa väliaikaisen lain voimassa olon päätyttyä, voisi johtaa erittäin vaikeasti hallittavaan ja epäselvään tilanteeseen. Erityisesti väliaikaisen lain kohdalla on sen sovellettavuus ja selkeys harkittava tarkoin. Ei muutosta.

Takuusäätiö: Takuusäätiö kannattaa toimenpiteitä, joilla pyritään helpottamaan ylivelkaantuneiden ja ulosotossa olevien kansalaisten selviytymistä vallitsevan koronavirustilanteen (covid-19) aikana. Takuusäätiö uskoo, että koronavirustilanteen vaikutukset ulottuvat pitkälle ja osa niistä realisoituu vasta lähempänä syksyä. Tästä näkökulmasta on kannatettavaa, että lain voimaantulon määräaika on mahdollisimman pitkä, mielellään 30.11.2020 saakka. Lisähelpotusta voi myös tuoda se, jos lain perusteella myönnettyt maksuajat, ulosmittauksen rajoitukset, vapaakuukaudet ja häätöpäivän lykkäykset pysyvät voimassa väliaikaisen lain määräajan loppuun kulumisesta huolimatta.

Arvio: Takuusäätiö katsoo, että väliaikaisen lain voimaantulon pitäisi jatkua mahdollisimman pitkään. Samalla säätiö pitää hyvänä sitä, että lain perusteella myönnettyt maksuajat, ulosmittauksen rajoitukset, vapaakuukaudet ja häätöpäivän lykkäykset pysyvät voimassa väliaikaisen lain määräajan loppuun kulumisesta huolimatta. Säätiön lausuma tuo hyvin esiin sen intressipunninnan, joka väliaikaisen lain sekä sen vaikutusten voimaantuloon eri intressitahojen lausumissa liittyy. Ei muutosta.

Suomen Yrittäjät: Järjestö pitää esitystä kannatettavana ja tarpeellisena. Järjestö pitää myös tärkeänä, että yrityksiä ja yrittäjiä kohdellaan päätöksenteossa tasapuolisesti riippumatta siitä, missä ulosottovirastossa asiakkuus on. Tästä syystä järjestä pitäisi perusteltuna todeta, ettei kriittisessä koronatilanteessa ole lähtökohtaisesti syytä olla myöntämättä yrittäjille ja yrityksille lain sallimia helpouksia. Palkkoihin voidaan myöntää muutoksen jälkeen maksuaikaa koronan vuoksi. Maksuajan myöntäminen kuitenkin edellyttää, että velallinen kykenee näyttämään ja suorittamaan perittävänä olevan saatavan maksuaikaa saatuaan. Järjestö pitää tätä edellytystä ongelmallisena, koska yrittäjällä voi olla vaikeuksia arvioida poikkeuksellisissa oloissa tilannettaan muutaman kuukauden päähän. On selvää, että me emme tiedä, milloin kriisitilanne helpottaa ja kuinka kauan se vaikuttaa talouteemme ja yritysten toimintakykyyn.

Arvio: Suomen Yrittäjät tuo lausumassaan esiin tärkeän seikan, joka koskee tasapuolista päätöksentekoa. Lain keskeinen tavoite on selkeyttää ulosoton menettelyä poikkeusoloissa. Järjestön kuvaamat vaikeudet arvioida taloudellista tilannetta edes lyhyen ajanjakson päähän ovat totta. Lakiehdotuksen tavoitteena on myös lieventää ulosottomenettelyn joutuisuutta siinä merkityksessä, että vastaajalle tai velalliselle jää enemmän aikaa sopeuttaa toimintaansa, sekä hankkia rahoitusta esimerkiksi talouden tukitoimien kautta. Ei muutosta.

Professori Tuula Linna: Pitää lakiehdotusta erittäin tervetulleena. Pääosin hän pitää ehdotettuja muutoksia perusteluina ja kannatettavina. Joitakin merkittäviäkin muutoksia hän kuitenkin tuo esiin. Hänen arvionsa mukaan myös velallisen erottamisetua olisi voitu väliaikaisesti laajentaa. Vapaakuukausien perusteita Linna ei pidä onnistuneena, koska siinä ei ole muutettu sitä säännöksen kohtaa, että ulosmittauksen on tullut jatkua vähintään vuoden ennen kuin vapaakuukausia voidaan myöntää. Tällaisenaan ehdotus ei ehdi vaikuttaa muissa kuin niissä tapauksissa, joissa ulosotto on jo väliaikaislain voimaan tullessa jatkunut vähintään vuoden. Linnan näkemyksen mukaan yksi tai kaksi vapaakuukautta voitaisiin hyvin antaa jo sinä aikana, kun väliaikaislaki on voimassa. Vaikka ulosmittauksen määrää voidaan lieventää ehdotetun UK 4:51.1:n perusteella, saattaa koko kuukauden tulon saaminen käyttöön olla merkityksellistä esim. lasten kertaluonteisten tarpeiden hoitamiseksi.

Linna tuo esiin, että lakiehdotuksesta puuttuvat siirtymäsäännökset. Hän katsoo, että kun kuitenkin valtaosassa säännöksiä soveltaminen on kytketty covid-19 –epidemiaan, ongelmia ei syntyne. Ainoastaan maksuaikaa koskevaa säännöstä ei ole suoraan kytketty epidemian haittavaikutuksiin, mutta koska lainmuutoksen syyt ovat hyvin selvät, tuskin soveltamisessa tulee ongelmia arvioi Linna. Näin ollen hän ei näe estettä sille, että myös lain voimaan tullessa vireillä olevissa asioissa sovelletaan nyt ehdotettuja säännöksiä, jos velallinen on joutunut lisävaikeuksiin pandemian vuoksi. Linnan mukaan jonkin verran saattaa tulla ongelmia sen suhteen, miten menetellään 31.10.2020 jälkeen. Palkan ja muun toistuvaistulon ulosmittaukset saattavat jatkua useita vuosia. Hän pitää ongelmallisena toistuvaistulon ulosmittauksen perusteluissa olevaa lausumaa siitä, että myönnettyt maksuajat, ulosmittausten rajoitukset, vapaakuukaudet ja häätpäivän lykkäykset pysyvät voimassa sen mukaisina, kuin ne tämän lain perusteella on myönnetty. Linna pitää selvänä, että siinä vaiheessa, kun velallinen esimerkiksi jälleen pääsee entiselle palkkatasolleen, ulosmittaushelpotuksen ylläpitämiselle ei enää ole perusteita. Tämä seikka tulisi vielä pohtia uudestaan.

Arvio: Erottamisetua koskevassa ulosottokaaren 4 luvun 21 §:ssä on määritelty ne siinä ulosmittauksen kohteeksi kelpaavat esineet tai oikeudet, joita tulee suojata niin, ettei ulosmittausta niihin tule kohdistaa. Lainkohdassa tällaisia omaisuuseriä ovat: velallisen ja hänen perheensä käytössä oleva tavanomainen koti-irtaimisto sekä kohtuullisen tarpeen mukaiset henkilökohtaiset esineet; esine, jolla on erityisen suuri tunnearvo velalliselle tai hänen perheelleen, jos erottamista voidaan pitää esineen arvo huomioon ottaen kohtuullisena; velalliselle tarpeelliset työvälineet sekä velallisen tai hänen perheenjäsenensä tarvitsemat koulu- ja opiskelutarvikkeet; työvälineisiin rinnastettavat esineet valtioneuvoston asetuksella säädettyyn kohtuulliseen rahamäärään ja elinkeinon

harjoittamisessa tarvittavat eläimet kohtuulliseen arvoon, jos ne ovat välttämättömiä velallisen ja hänen elatuksensa varassa olevien perheenjäsenten toimeentulon turvaamiseksi; edellä mainittu elinkeinon harjoittamisessa tarvittava omaisuus arvosta riippumatta, jos velallinen hankkii sen avulla riittävästi ulosmittauskelpoista tuloa hakijan saatavan suorittamiseksi eikä erottamista muutoinkaan voida pitää hakijan edun vastaisena taikka jos hakija suostuu erottamiseen; velallisen rahavaroista tai muusta vastaavasta omaisuudesta 48 §:ssä tarkoitetun suojaosuuden määrä puolitoistakertaisena kuukauden ajaksi, jollei velallisella ole muuta vastaavaa tuloa; sellainen lupa, etuus tai oikeus, jota 1–5 kohdassa tarkoitetun omaisuuden käyttäminen tai hyödyntäminen edellyttää, sekä mainituissa kohdissa tarkoitetun omaisuuden sijaan tullut korvaus, jos se käytetään vastaavan omaisuuden hankkimiseen. Näiden lisäksi ulosmittauksesta tulee erottaa myös muita esineitä, jos erottamista voidaan pitää hyväksyttävänä velallisen tai hänen perheenjäsenensä sairauden tai vamman perusteella.

Ulosottomenettelyssä realisointia vaativaa omaisuutta ulosmitataan vain alle yhdeltä prosentilta velallisia. Täten erottamisedun laajentamisella ei saavutettaisi vaikuttavuutta lukuun ottamatta velallisen rahavaroja. Erottamisedun piirissä olevista omaisuuseristä ulosmittaus kohdentuu useimmin velallisen rahavaroihin. Nykyisin erottamisetu on velallisen rahavaroista tai muusta vastaavasta omaisuudesta määritelty siten, että se on 4 luvun 48 §:ssä tarkoitetun suojaosuuden määrä puolitoistakertaisena kuukauden ajaksi.

Rahavarojen ulosmittaus tapahtuu siten, että talletuspankkiin tehdystä tililiikettä koskevasta tiedustelusta havaintaan talletustilillä rahavaroja määrä, joka ylittää erottamisedun piiriin kuuluvan varojen määrän. Varat ulosmitataan, antamalla talletuspankille ulosmittauksen osalta tiedoksi maksukiello ja lähettämällä ulosmittauspäätös tiedoksi velalliselle.

Mikäli erottamisedun määrää laajennettaisiin, ja suurempi määrä varoja jäisi ulosmittauksen ulkopuolelle. Käytännössä tämä helpotus koskisi kaikkia velallisia riippumatta siitä, aiheutuvatko heidän taloudelliset vaikeutensa covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvat poikkeusoloista.

Sinänsä säännös erottamisedun laajentamisesta on hyvä ja harkittavissa oleva keino parantaa velallisten asemaa covid-19 -epidemia tai siitä johtuvat poikkeusolojen aikana. Oikeusministeriö kuitenkin katsoo, että nyt ehdotetut säännökset tuovat selkeästi sovellettavalla tavalla helpotusta niiden velallisten asemaan, joiden taloudellisen tilanteen covid-19 -epidemia tai siitä johtuvat poikkeusolot ovat erityisesti vaikeuttaneet. Erottamisedun muuttamisella ei merkittäväällä tavalla lisätä väliaikaiselle laille asetettuja vaikuttavuustavoitteita. Ei muutosta.

Vapaakuukausien perusteista on lausuttu myös Valtakunnanvoudinviraston kuulemisessa. Valtakunnanvoudinvirasto on lausunut olennaisesti heikentyneen maksukyvyn ja vapaakuukausien perusteiden eroavan siten, että olennaisesti heikentyneen maksukyvyn perusteella on mahdollista ulosmitata toistaiseksi tai määrättynä aikana säännönmukaista pienempi määrä. Tämä säännös on tehokkaampi ja joustavampi käytettäväksi covid-19 –epidemian kaltaisessa tilanteessa, jossa olosuhteiden kesto ja vaikutukset vaihtelevat tapauskohtaisesti paljon.

Lakiehdotuksessa vaatimus ulosmittauksen yhtäjaksoisen keston pituudesta on säilytetty. Toistuvaistulojen ulosmittauksella on vuonna 2019 kertynyt 39 % ulosottolaitoksen velkojille tilitettävistä rahamääristä. Vuonna 2019 on tehty lähes puoli miljoonaa toistuvaistulon ulosmittausta. Jos vapaakuukausisäännöksiä muutetaan, tulee muutoksen kohdella kaikkia velallisia tasapuolisesti. Voimassa oleva vapaakuukausisääntely vaatii ulosottomenettelyltä paljon, jotta kaikki viran puolesta myönnettävät vapaakuukauden

voidaan ajallaan myöntää. Kaikkien voimassa olevien toistuvaistulon ulosmittausten kohdalla olisi suoritettava viranpuolesta annettavien vapaakuukausien tarkastelu, mikäli määräaika lyhennetään. Menettelystä aiheutuu suuri määrä hallinnollista taakkaa toistuvaistulojen maksajille maksukieltojen muuttuessa. Sama tarkastelu tulisi tehdä väliaikaisen lain voimassaolon päättyessä. Tämä toimenpide sitoisi ulosoton voimavaroja. On tarkoituksenmukaisempaa käyttää voimavarat ulosottoviranomaisille saapuvien pyyntöjen ja tiedustelujen joutuksaan käsittelyyn. Olennaisesti heikentyneen maksukyvyn perusteella voidaan tapauskohtaisesti rajoittaa ulosmittauksen määrää. Näiden kahden säännöksen vertailussa, olennaisesti heikentyneen maksukyvyn perusteella myönnettävien helpotusten hallinnointi ja oikea-aikainen käsittely on mahdollista toteuttaa väliaikaisen lain voimaan tullessa ja voimaantulon päättyessä.

Vapaakuukausia koskevaan säännökseen on kuitenkin lisätty covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus, perusteeksi vapaakuukausien myöntämiselle. Se mahdollistaa lisävapaakuukausien myöntämisen covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvalla perusteella.

Perimistoimistojen liitto on myös lausunut väliaikaisen lain voimassaolon päättymisen vaikutuksista lain aikana tehtyihin ratkaisuihin. Perusteluna sille, että väliaikaisen lain voimassa ollessa tehty päätökset pysyvät voimassa vielä väliaikaisen lain päättymisen jälkeen on se, että nyt ehdotettu laki noudattaa nykyisen ulosottokaaren rakennetta. Ulosottokaari on hyvin joustava ja toimiva laki, joka monelta osin on sovellettavissa myös nykyisen pandemian olosuhteissa. Ulosottomiehet käyttävät samoja säännöksiä tälläkin hetkellä. Covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvat maksuvaikeudet, niiden kesto ja ulosoton hakijoiden oikeusturva tarvitsevat tapauskohtaista arviointia. Ehdotetun lain sisältö pyrkii noudattamaan ulosotto-oikeuden perussäännöksiä, jolloin sen käyttöönotto ja aikanaan myös siirtyminen takaisin nykyisin muokattuun menettelyyn tapahtuisi mahdollisimman selkeästi. Ei muutosta.

TPA 20/2020 kansanedustaja Ari Koponen (ps): Toimenpidealoite velallisten aseman parantamisesta COVID-19-pandemian aikana Toimenpidealoitteessa ehdotetaan, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen myös ulosotossa olevien kansalaisten taloudellisen tilanteen COVID-19-pandemian aikaan muuttamalla lainsäädäntöä tilapäisesti sallimalla useampia vapaakuukausia.

Arvio: Edellä sekä Valtakunnanvoudinviraston lausuman ja Tuula Linnan lausuman osalta arviolausumassa on tullut esiin, että vapaakuukausisäännös on nykyisellään toimiva osa ulosottomenettelyä. Lisäperusteeksi vapaakuukausille on ehdotettu lisättäväksi säännökseen, velalliselle aiheutunut, covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus. Lakiehdotukseen sisältyy myös mahdollisuus olennaisesti heikentyneen maksukyvyn vuoksi muuttaa palkan tai toistuvaistulon ulosmittausta. Covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen maksuvaikeuden taikka muun erityisen syyn vuoksi maksukyvyn olennaisesti heikennyttyä, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrättynä aikana säännönmukaista pienempi määrä. Ulosmittauksen rajoittamisella päästään euromääräisesti samaan tai tarvittaessa suurempaan tilanteen helpottamiseen. Ei muutosta.

3. Yhteenveto lausuntopalautteesta ja lakivaliokunnan käsittelystä

4 luku 21 §. Erottamisetu: Professori Tuula Linna olisi pitänyt hyvänä, jos erottamisetua koskevaan säännökseen olisi tehty muutos. Esimerkkinä hän nosti esiin tilanteen,

jossa covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus aiheuttaa ensimmäistä kertaa ulosottooperintään joutumisen. Tällöin ajoneuvo, jota tarvitaan tulonhankintaan, tulee ulosmittauksen kohteeksi.

Toukola toi asiassa esiin ulosottokaaren 4 luvun 22 §:n. Jos erottamisetua koskevan 21 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun työvälineisiin rinnastettavan esineen arvo selvästi ylittää valtioneuvoston asetuksella säädetyn rahamäärän, esine saadaan ulosmitata ja myydä. Kauppahinnasta on palautettava velalliselle kyseisessä asetuksessa tarkoitettu rahamäärä korvaavan esineen hankkimiseksi. Toisin sanoen, jos ulosottomenettelyssä päädytään ulosmittamaan arvokas ajoneuvo, jota kuitenkin tarvitaan tulonhankintaan, voidaan kauppahinnasta palauttaa asetuksessa säädetty määrä, enintään 7000 euroa edullisemman ajoneuvon hankintaan.

Ulosottokaaren 4 luvun 63 § sekin mahdollistaa ulosmitatun kiinteistön tai irtaimen omaisuuden myynnin lykkäämisen, jos velallinen tekee uskottavaksi, että hän suorittaa hakijan saatavan ulosottomiehelle kohtuullisessa ajassa maksusuunnitelman tai maksusopimuksen mukaisesti. Ulosmittaus on tällöin voimassa turvaavana ulosmittauksena. Maksusuunnitelman keston aikaa pidennetään 4 luvun 6 §:ssä.

Oikeusministeriö kuitenkin katsoo, että nyt ehdotetut säännökset tuovat selkeästi sovellettavalla tavalla helpotusta niiden velallisten asemaan, joiden taloudellisen tilanteen covid-19 -epidemia tai siitä johtuvat poikkeusolot ovat erityisesti vaikeuttaneet. Erottamisedun muuttamisella ei merkittäväällä tavalla lisätä väliaikaiselle laille asetettuja vaikutavuustavoitteita. Tähän perustuen erottamisetua koskevan säännökseen ei ehdoteta väliaikaista muutosta.

1 luku 20 §. Avoimuuden vaatimus: Avoimuuden vaatimuksen osalta ei lausumissa tai valiokuntakäsittelyssä noussut esiin seikkoja, joiden vuoksi säännöstä tulisi muuttaa tai laajemmin lisää perustella. *Ei muutosta.*

3 luku 21 §. Joutuisuusvaatimus: Tuula Linna katsoi säädöksen olevan epäselvä. Toisin myös hän lausui, että säännös ei ole sillä tavoin puutteellinen tai epäselvä, etteikö sitä voisi väliaikaiseen lakiin sisällyttää. Toukola ei nähnyt ehdotetussa säädöksessä lainkäyttäjän kannalta erityistä ongelmaa.

Joutuisuusvaatimus on hyvä ja keskeinen säännös, jolla turvataan ulosottoprosessin tuloksellisuus. Ulosottomenettely on ajankäytöllisesti erittäin tehokas, noin puolet ulosottoasioista käsitellään alle kolmessa kuukaudessa. Väliaikaisella lailla ei ole tarkoituksenmukaista muuttaa kaikkia määräaikaa koskevia säännöksiä huomioimaan poikkeusoloja.

Ulosottomenettelyssä tehdään jatkuvasti päätöksiä, joissa asetetaan erilaisia määräaikoja. Osapuolten kannalta merkittäviä päätöksiä tehdään ulosottokaaren 5 luvun myyntisäännöksiä sovellettaessa. Esimerkiksi 5 luvun 2 §:n mukaan myyntitavan valinnassa tulee ottaa huomioon saatavissa oleva kauppahinta, myyntikustannukset ja myynnin vaatima aika. Myyntien järjestäminen ei poikkeusoloissa ole aikaisemmalla tavalla mahdollista. Näyttöjen järjestäminen voi aiheuttaa riskejä tartuntojen leviämiseen. Covid-19 -epidemian tai siitä johtuvien poikkeusolojen aiheuttama lisääjantarve voi täten konkretisoida monissa muissakin ulosottomenettelyn tilanteissa.

Näillä perusteilla oikeusministeriö katsoo perustelluksi, että joutuisuutta koskevassa yleissäännöksessä huomioidaan poikkeusolot.

Lakivaliokunta voi korostaa sitä, että joutuisuusvaatimuksen lieventäminen ei tarkoita ulosottoviranomaisen toiminnan hidastamista tai joutuisuudesta tinkimistä, esimerkiksi silloin, kun se käsittelee tämän lain perusteella tehtyä hakemusta ulosottotoimien rajoittamisesta. Ei muutosta.

4 luku 6 §. Maksuaika: Maksuaikaa koskevasta säännösehdotuksesta valiokunta kävi keskustelua. Voimassa olevassa laissa maksuajan antaminen kuuluu ulosottomiehen harkintavaltaan. Ehdotetussa laissa on maksuajan myöntämisen harkintaperusteita lievennetty. Ehdotetun lain mukaan maksuajan myöntämiselle ei tarvita erityistä syytä. Sen sijaan todennäköisyys sille, että velallinen maksuaikaa saatuaan maksaa velan, on säilytetty. Maksuajan antaminen ilman harkintaa johtaisi ulosottomenettelyn viivästymiseen. Jotta maksuaikaa voidaan pidentää, tulee sen vastapainona säilyttää säännös, jolla voidaan kontrolloida maksajan edellytyksiä hoitaa hänelle kuuluvaa velvoitetta.

Jokainen harkinnanvaltaa sisältävä säännös mahdollistaa erilaiset tulkintakäytännöt. Uusien säännösten kouluttaminen on hoidettava riittävän kattavasti, jotta käytäntö olisi heti lain voimaantullessa yhtenäinen. Ei muutosta.

4 luku 51 § ja 52 §. Olennaisesti heikentynyt maksukyky (51 §) sekä vapaakuukausien perusteet (52 §): Vapaakuukausien sääntely sekä olennaisesti heikentyneen maksuvuoden säännöksen käyttömahdollisuudet herättivät paljon keskustelua.

TPA 22/2020 vp koskee vapaakuukausien myöntämisen helpottamista.

Toistuvaistulon ulosmittausta voidaan helpottaa antamalla ulosotosta vapaita kuukausia tai rajoittamalla ulosmittattavaa määrää. Molemmat keinot ovat tehokkaita. Ulosmittauksesta vapaa kuukausi on käsitteenä selkeä. Ulosmittauksen rajoittaminen sen sijaan on monipuolisempi keino, koska sen avulla ulosmittauksen määrä voidaan sovittaa tulojen ja pakollisten menojen määrää vastaavaksi ja ulosmittauksen rajoitus voi olla voimassa hyvinkin pitkän ajanjakson.

Samalla perusteella (covid-19-epidemia) voidaan joko myöntää vapaakuukausi tai rajoittaa ulosmittausta. Jos samaan aikaan sekä rajoitetaan ulosmittausta ja annetaan vapaakuukausi, näille erillisille toimille tulee olla erilliset perusteet (esimerkiksi covid-19-epidemia ja hammaslääkärilasku)

Voimassa olevan lain mukaan, ennen kuin ulosottomenettelyssä annetaan ulosmittauksesta vapaita kuukausia, tulee ulosmittauksen olla jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden. Vasta vuoden jälkeen vapaakuukausiin syntyy oikeus. Osa vapaakuukausista annetaan viran puolesta (tällöin on kyse pienistä tuloista eli tulorajaulosmittauksesta). Tämän lisäksi vapaakuukausia myönnetään velallisen hakemukseen perustuen. Vapaakuukausia voidaan antaa vuoden aikana yhteensä kolmena kuukautena.

Vapaakuukausisäännösten merkittävä muuttaminen aiheuttaa ulosottomenettelyyn suuria muutoksia ja myös ulosoton tietojärjestelmämuutoksia. Muutosten toteuttaminen tietojärjestelmään vie vähintään useiden viikkojen ajan. Väliaikaista lakia säädettäessä on nämä realiteetit otettava huomioon. Tämän vuoksi vapaakuukausia koskevaan säännökseen on ehdotettu harkinnanvaraisen vapaakuukauden saamisen perusteeksi covid-19 –epidemiasta tai siitä johtuvasta poikkeusolosta johtuvaa väliaikaista maksuvaikeutta. Tämä muutos ei edellytä tietojärjestelmän muuttamista ja ulosoton työmenetelmät tukevat vapaakuukausihakemusten nopeaa käsittelyä.

Olennaisesti heikentyneen maksuvuoden perusteella ulosmittausta voidaan myös rajoittaa tehokkaasti. Säännös mahdollistaa ulosmittauksen rajoittamisen pidemmäksi ajaksi,

kuin vain yhdeksi vapaakuukaudeksi. Tämä vaihtoehto mahdollistaa paremmin suunnitelmallisuuden. Rajoittaminen voi tarkoittaa käytännössä sitä, että velalliselle jätetään jokaisena kuukautena tietty vähimmäismäärä ulosmittauksen ulkopuolelle (esimerkiksi 1200 euroa kuukaudessa). Jos tulot jonakin kuukautena jäävät tähän määrään tai sen alle, ei ulosmittausta tehdä ja lopputulos vastaa vapaakuukautta. Niinä kuukausina, jolloin tulot ylittävät tuon määrän, ulosmitataan ylittävistä osuudesta se määrä, jonka ulosotto voi perussäännösten perusteella pidättää kyseisestä tulosta.

Lakivaliokuntakäsittelyn yhteydessä tulleen kirjallisen palautteen sekä valiokuntakuulemisessa käydyn keskustelun perusteella ulosmittausten keskeyttämistä koskevaa säännöstä on tarpeen harkita uudelleen.

Ulosmittauksen keskeyttäminen tulisi mahdollistaa myös niissä tilanteissa, joissa toistuvaistulon ulosmittaus ei ole yhtäjaksoisesti jatkunut yhtä vuotta. Muutos tulee kuitenkin sitoa lain tavoitteiden mukaisesti covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvaan väliaikaiseen maksuvaikeuteen. Tällöin vapaakuukausien harkinnassa tehdään aina tapauskohtainen arvio. Ulosmittauksen keskeytyksen kesto väliaikaisen lain perusteella tulisi olla rajattu ja voisi olla enintään kaksi kuukautta.

Ulosottokaaren olennaisesti heikentyneen maksukyvyn perusteella myönnettävän jousto (4 luku 51 §) ja vapaakuukausien myöntäminen (4 luku 52 §) olisivat vaihtoehtoina käytettävissä kaikkien osalta riippumatta siitä, kuinka kauan ulosmittaus on jatkunut, ennen kuin keskeyttämistä tai rajoittamista pyydetään covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen maksuvaikeuden perusteella.

Säännöksen muuttaminen aiheuttaa lisätyötä ulosottoviranomaiselle mutta jäljempänä ehdotetulla tavalla toteutettuna se olisi teknisesti mahdollinen.

Muutos olisi sidottu lain tarkoittamalla tavalla poikkeusoloihin ja ei johtaisi automaattiseen vapaakuukausien myöntämiseen, jolla laajemmin voisi olla vaikutusta ulosoton hakijoiden oikeuksiin.

Luonnos muutetusta säännöksestä on alla. Laintarkastus ei ole vielä ehdotettua tekstiä tarkastanut.

52 §

Vapaakuukausien perusteet

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräajaksi (vapaakuukaudet), jos:

1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajaulosmittauksena;

2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai

3) keskeyttämiseen on erityinen syy.

Ulosmittaus voidaan keskeyttää enintään kahden kuukauden ajaksi, jos velalliselle on aiheutunut covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva väliaikainen maksuvaikeus, vaikka ulosmittaus ei ole jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti yhtä vuotta.

4 luku 64 § Luonnollisen henkilön toistuvaistulo: Säännös sai laajan hyväksynnän. Ei muutosta.

7 luku 4 § Muuttopäivä: Muuttopäivää koskevassa ehdotuksessa keskustelua herätti vuokranantajan oikeusturva. Kuinka varmistetaan, että asunnon tai liiketilan omistaja saa oikeudelleen turvaa? Oikeusministeriö katsoo, että lakiin jätetty varauma muuttopäivän siirrolle takaa, että hädän hakijalle ei voi aiheutua siirrosta tuntuvaa haittaa. Tältä osin ulosottokaaren perussäännös säilyy voimassa. Hakijalle oikeusturvaa tuo myös oikeus vaatia vuokraa muuttopäivästä lukien entisten ehtojen mukaisesti. Vuokran maksamista etukäteen voidaan pitää ehtona hädän lykkäämiselle, jos sitä hädettävän kannalta voidaan pitää kohtuullisena.

Muutettu säännös tuo ulosottomiehelle ja myös hädän hakijalle jouston varaa häätötilanteissa. Häiriökäyttäytymisen vuoksi tehtävä häätö tai muu tilanne, joka aiheuttaa uhkaa vuokranantajalle tai hänen oikeuksilleen voidaan toteuttaa nykyisellä tavoin hyvin-kin ripeästi, jos hakija osoittaa, että hädän viivästyminen aiheuttaa hänelle tuntuvaa haittaa.

Lain sanamuotoa oikeusministeriö sen sijaan ehdottaa muutettavan niin, että vastaajan tai huoneiston asukkaan terveydentila jäisi pois niistä perusteista, joiden vuoksi häätöä voidaan lykätä vielä ehdotetun neljän kuukauden lisäksi. Poistettavaksi ehdotettu kohta on päällekkäinen ehdotettuun lainkohtaan jo kirjatun covid-19-epidemian ja siitä johtuvan poikkeusolo kanssa. Mikäli vastaaja tai huoneiston asukas on sairastunut koronaviruksen aiheuttamaan sairauteen, tulee tämä huomioiduksi säännökseen jäävän kirjauksen perusteella.

Alla lainkohta, johon punaisella fontilla on merkitty poistettavaksi ehdotettu kohta.

4 §

Muuttopäivä

*Ulosottomies ei saa ilman painavaa syytä määrätä muuttopäivää aikaisemmaksi kuin viikko eikä myöhemmäksi kuin kaksi viikkoa muuttokehotuksen tiedoksisaantipäivästä. Määrättyä muuttopäivää voidaan lykätä, jollei siitä aiheudu hakijalle tuntuvaa haittaa. Häätö on kuitenkin toimitettava neljän kuukauden kuluessa asian vireilletulosta, jollei covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista, **vastaajan tai huoneiston asukkaan terveydentilasta** tai muusta erityisen painavasta seikasta aiheutuen pitempään lykkäämiseen ole perusteltua syytä. Hakijan suostumuksella häätöä voidaan lykätä hakemuksen peruuntumatta enintään kaksitoista kuukautta asian vireilletulosta. Lykkäystä koskevaan ulosottomiehen päätökseen ei saa hakea muutosta.*

Hakijan vaatimuksesta hädettävän on maksettava hakijalle vuokra lykkäyksen ajalta muuttopäivästä lukien entisten ehtojen mukaisesti. Lykkäyksen ehdoksi voidaan asettaa lykkäysajan vuokran maksaminen etukäteen, jos sitä voidaan pitää hädettävän kannalta kohtuullisena.

Jos kysymyksessä on avioliittolain (234/1929) mukainen yhteiselämän lopettaminen tai muu siihen rinnastettava häätö, häätö on toimeenpantava muuttopäivää määräämättä niin pian kuin se kohtuudella käy päinsä.

4. Voimassaoloaika ja siirtymäsäännös

Väliaikaisen lain voimassaoloaika on tullut esiin sekä lausumissa, että käydyssä keskustelussa. Voimassaoloajan kestolla vaikutetaan osapuolten oikeuksiin ulosottomenetyksessä. Lausumissa tai keskusteluissa ei ole tullut esiin sellaista uutta tietoa tai argumenttia, jonka perusteella ehdotettua voimassaoloaikaa tulisi muuttaa. Laki olisi voimassa 31.10.2020 saakka

Normaalit prosessia ohjaavat säännökset toimivat väliaikaisen lain voimaantullessa sekä lain voimassaolon päättyessä. Asiantilaa voi kuitenkin selvittää erillisellä säännöksellä, jolla siirtymävaihe määritellään. Oikeusministeriö esittää lakiin siirtymäsäännöstä. Säännöksellä selvennetään väliaikaisen lain soveltamista asioihin, jotka ovat tulleet vireille ennen lain voimaantuloa, sekä lain perusteella tehtyjen päätösten sitovuutta lain voimassaolon päättymisen jälkeen. Siirtymäsäännöksessä oleva vuoden siirtymäaika tulee olla yhdenmukainen ehdotetun 7 luvun 4 §:n kanssa. Säännöksessä hädän hakijalle on varattu oikeus pitää häätöä vireillä 12 kuukautta, hädän peruuntumatta. Muissa ehdotetuissa säännöksissä tarkoitetut määräajat ovat lyhyempiä kuin 12 kuukautta. Ehdotettu 4 luvun 51 §:n mukainen ulosmittauksen rajoittaminen voi sinänsä jatkua vieläkin kauemmin mutta 3 luvun 57 § asettaa ulosottomiehelle selvitysvelvollisuuden viimeistään vuoden mittaisen ajanjakson päähän edellisestä selvityksestä. Näin ollen myös ulosmittauksen rajoittaminen tulee uudelleen harkittavaksi viimeistään vuoden kuluttua väliaikaisen lain voimassaolon päättymisestä. Näin ollen yhden vuoden määräaika muodostaa yhtenäisen säännösten ulosottokaaren muiden säännösten suhteen.

Alla ehdotus voimaantulosäännöksestä. Laintarkastus ei ole vielä ehdotettua tekstiä tarkastanut.

Tätä lakia sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa vireille tullessiin asioihin lain voimaantulosta alkaen. Tämän lain nojalla tehdyt päätökset ovat lain voimassaolon päättymisen jälkeen voimassa, kunnes covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuva syy kyseisessä asiassa on poistunut, kuitenkin enintään yhden vuoden ajan laskettuna lain voimassaolon päättymisestä.

5. TPA 20/2020

TPA 20/2020 kansanedustaja Ari Koponen (ps): Toimenpidealoite toteutuu tehokkaalla tavalla niiden muutosten kautta, joita ulosottokaaren 4 luvun 51 ja 52 §:n ehdotetaan toteutettavaksi. Perustelut tälle kannalle löytyvät tämän lausunnon kyseisiä lainkohtia koskevista perusteluista.

6. Muita ehdotuksia

Hallituksen esityksessä on kirjoitusvirhe, joka tulee korjata.

4 luvun 64 §:n 2 momenttiin tulee lisätä sanat ”soveltuvien osin”. Voimassaolevassa säännöksessä olevaa muotoa ei ole tältä osin tarkoitettu muutettavan.

64 §

Luonnollisen henkilön toistuva elinkeinotulo

Jos velallinen on elinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö, hänen saamastaan toistuvasta elinkeinotulosta jätetään ulosmittaamatta viisi kuudesosaa. Velalliselle voidaan jättää:

1) tätä enemmän, jos velallinen voi siten jatkaa elinkeinotoimintaa, on ryhtynyt elinkeinonharjoittajaksi pitkän työttömyyden jälkeen tai jos velallisen maksukyky on *covid-19 -epidemiasta tai siitä johtuvista poikkeusoloista johtuvan väliaikaisen syyn* tai muun erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt; tai

2) tätä vähemmän, jos sitä voidaan pitää velallisen varallisuusasemaan nähden kohtuullisena tai jos velallinen on olennaisesti laiminlyönyt elinkeinoonsa liittyviä maksuvelvoitteita.

Lisäksi noudatetaan, **soveltuvien osin** mitä suojaosuudesta, menettelystä sekä maksusuunnitelmasta ja maksusopimuksesta palkan ulosmittauksessa säädetään.